

Razvod braka - Litva

 Izvorna jezična inačica ove stranice nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

SADRŽAJ

- 1 Koji su uvjeti za dobivanje razvoda?
- 2 Koji su razlozi razvoda?
- 3 Koje su pravne posljedice razvoda s obzirom na:
 - 3.1 osobne odnose između supružnika (npr. prezime)
 - 3.2 podjelu imovine supružnika
 - 3.3 maloljetnu djecu supružnika
 - 3.4 obvezu plaćanja naknade za uzdržavanje drugom supružniku?
- 4 Što pravni pojam „zakonska rastava” znači u praksi?
- 5 Koji su uvjeti za zakonsku rastavu?
- 6 Koje su pravne posljedice zakonske rastave?
- 7 Što izraz „poništenje braka” znači u praksi?
- 8 Koji su uvjeti za poništenje braka?
- 9 Koje su pravne posljedice poništenja braka?
- 10 Postoje li načini alternativnog izvansudskog rješavanja pitanja povezanih s razvodom bez obraćanja sudu?
- 11 Gdje trebam podnijeti zahtjev (molbu) za razvod/zakonsku rastavu/poništenje braka? Koje formalnosti treba poštovati i koje dokumente moram priložiti zahtjevu?
- 12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?
- 13 Je li moguće uložiti žalbu na odluku povezanu s razvodom/zakonskom rastavom/poništenjem braka?
- 14 Što treba učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala odluka o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici?
- 15 Kojem se sudu moram obratiti kako bih se usprotivio priznavanju odluke o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici? Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima?
- 16 Koje zakonodavstvo u vezi s razvodom sud primjenjuje u postupcima između supružnika koji ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

1 Koji su uvjeti za dobivanje razvoda?

Brak se može razvesti na temelju sporazumnog zahtjeva za razvod ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

1. prošlo je više od godine dana od sklapanja braka;

2. bračni drugovi potpisali su ugovor o sporazumnom razvodu braka (podjela imovine, uzdržavanje djece itd.);
3. oba bračna druga potpuno su pravno sposobna.

U slučajevima predviđenima u ovom članku, o razvodu se odlučuje u pojednostavnjenom postupku.

Brak se može razvesti ako jedan od bračnih drugova podnese tužbu okružnom sudu (*apylinkés teismas*) u svojem mjestu boravišta ako je ispunjen barem jedan od sljedećih uvjeta:

1. bračni drugovi bili su rastavljeni više od godine dana;
2. jedan od bračnih drugova proglašen je zakonski nesposobnim sudskom presudom nakon sklapanja braka;
3. u sudskoj presudi potvrđeno je da je boravište jednog od bračnih drugova nepoznato;
4. jedan od bračnih drugova služi zatvorsku kaznu u trajanju duljem od godine dana zbog počinjenja zločina bez predumišljaja.

Razvod na temelju krivnje jednog ili obaju bračnih drugova. Bračni drug može podnijeti tužbu za razvod braka ako su bračni odnosi narušeni krivnjom drugog bračnog druga. Smatra se da je bračni drug kriv za narušavanje bračnih odnosa ako je materijalno povrijedio svoje bračne obveze utvrđene u Trećoj knjizi (Obiteljski zakon) litavskog Građanskog zakona (*Civilinis kodeksas*), zbog čega zajednički život u braku više nije moguć.

Smatra se da su bračni odnosi poremećeni krivnjom drugog bračnog druga ako je on osuđen za zločin s predumišljajem ili je počinio preljub ili zlostavlja bračnog druga ili druge članove obitelji ili je napustio obitelj i nije za nju skrbio dulje od godine dana.

Tuženik u postupku razvoda može osporiti svoju krivnju i dostaviti dokaze da je tužitelj odgovoran za narušavanje bračnih odnosa. Nakon što razmotri okolnosti slučaja, sud može proglasiti krivnju obaju bračnih drugova za narušavanje bračnih odnosa. Ako sud utvrdi da su za poremećene bračne odnose kriva oba bračna druga, posljedice su iste kao u slučaju sporazumnog razvoda braka.

2 Koji su razlozi razvoda?

Brak prestaje smrću jednog od bračnih drugova ili razvodom. Brak se može razvesti sporazumno, na temelju tužbe jednog od bračnih drugova ili zbog krivnje jednog bračnog druga ili obaju bračnih drugova.

3 Koje su pravne posljedice razvoda s obzirom na:

Brak se smatra razvedenim od datuma stupanja na snagu presude o razvodu. U roku od tri radna dana od stupanja na snagu presude o razvodu sud mora poslati primjerak te presude mjesnom matičnom uredu koji upisuje razvod u matičnu knjigu.

3.1 osobne odnose između supružnika (npr. prezime)

Nakon razvoda bračni drug može zadržati svoje prezime koje je imao u braku ili vratiti prezime koje je imao prije braka. Ako je brak razveden krivnjom jednog od bračnih drugova, sud može, na zahtjev drugog bračnog druga, zabraniti bračnom drugu koji je skrivio razvod da zadrži prezime koje je imao u braku, osim ako bračni drugovi imaju zajedničku djecu.

3.2 podjelu imovine supružnika

Podjela imovine bračnih drugova ovisi o režimu bračne imovine koji se može utvrditi zakonom ili ugovorom. Ako nema bračnog ugovora, imovina bračnih drugova obuhvaćena je zakonskim imovinskim režimom. Na bračne imovinske režime primjenjuje se poglavlje VI. dijela III. Treće knjige Građanskog zakona (*Civilinis kodeksas*).

3.3 maloljetnu djecu supružnika

Ako je jedan od bračnih drugova vlasnik obiteljskog doma, sud može utvrditi pravo uživanja i dopustiti drugom bračnom drugu da ostane u obiteljskom domu ako će s njim nakon razvoda nastaviti živjeti maloljetna djeca. Uživanje je važeće do punoljetnosti djeteta ili djece. Ako je obiteljski dom unajmljen, sud može najam prenijeti na bračnog druga s kojim će živjeti djeca ili bračnog druga koji nije radno sposoban, a drugog bračnog druga može deložirati ako mu je određeno da mora živjeti odvojeno.

3.4 obvezu plaćanja naknade za uzdržavanje drugom supružniku?

Kada donosi presudu u postupku za razvod braka, sud će također dodijeliti plaćanje uzdržavanja bivšem bračnom drugu kojem je potrebna potpora, osim ako je pitanje uzdržavanja riješeno u ugovoru o nagodbi sklopljenom između bračnih drugova. Bračni drugovi nemaju pravo na uzdržavanje ako su im imovina ili prihod dovoljni da se mogu potpuno uzdržavati. Pretpostavlja se da će bračnom drugu biti potrebno uzdržavanje ako odgaja maloljetno dijete rođeno u braku ili ako je nesposoban za rad zbog starosti ili lošeg zdravlja. Bračni drug koji nije mogao steći kvalifikacije (završiti studij) zbog braka i zajedničkih interesa obitelji ili potrebe da brine za djecu ima pravo tražiti od bivšeg bračnog druga da pokrije troškove završetka njegova studija ili prekvalifikacija.

Bračni drug koji snosi krivnju za razvod nema pravo na uzdržavanje.

Kada dodjeljuje uzdržavanje i utvrđuje iznos, sud mora uzeti u obzir trajanje braka, potrebu za uzdržavanjem, imovinu obaju bračnih drugova, njihovo zdravlje, dob i radnu sposobnost, kolika je vjerojatnost da će nezaposleni bračni drug pronaći posao i druge važne okolnosti.

Plaćanja uzdržavanja smanjuju se, dodjeljuju samo privremeno ili se odbijaju ako postoji jedna od sljedećih okolnosti:

1. brak je trajao kraće od godine dana;
2. bračni partner koji ima pravo na uzdržavanje počinio je kazneno djelo protiv drugog bračnog druga ili njegova srodnika;
3. financijske poteškoće u kojima se nalazi bračni drug koji ima pravo na uzdržavanje posljedica su njegova neispravnog postupanja;
4. bračni drug koji traži uzdržavanje nije pridonio povećanju zajedničke imovine ili je namjerno naštetio interesima drugog bračnog druga ili obitelji dok je bio u braku.

Sud može tražiti od bivšeg bračnog druga kojem je određeno plaćanje uzdržavanja drugom bračnom drugu da dostavi odgovarajuće jamstvo da će ta obveza biti ispunjena. Uzdržavanje se može dodijeliti kao paušalni iznos ili u obliku redovitih mjesečnih uplata (obroka) ili u obliku prijenosa imovine.

Ako bračni drug zatraži razvod zbog nesposobnosti drugog bračnog druga, bračni drug koji je podnio tužbu za razvod mora platiti liječenje i skrb za bivšeg bračnog druga koji je onesposobljen, osim ako je to pokriveno socijalnim osiguranjem.

Odluka o uzdržavanju osnova je za prisilnu zapljenu (hipoteku) imovine tuženika. Ako bivši bračni drug ne izvrši svoju obvezu plaćanja uzdržavanja, njegova se imovina može upotrijebiti za plaćanje u skladu sa zakonskim postupkom.

U slučaju smrti bivšeg bračnog druga kojem je određeno plaćanje uzdržavanja obveza prelazi na njegove nasljednike ako to dopušta naslijeđena ostavina, bez obzira na način prihvaćanja ostavine.

Ako bivši bračni drug kojem je dodijeljeno uzdržavanje umre ili ponovno sklopi brak, prestaje plaćanje uzdržavanja. U slučaju smrti pravo na potraživanje zaostalih iznosa ili još neplaćenih uplata uzdržavanja prelazi na nasljednike bivšega bračnog druga. U slučaju razvoda novog braka bivši bračni drug može podnijeti zahtjev za obnovu plaćanja uzdržavanja ako odgaja dijete ili brine za dijete s invaliditetom iz prethodnog braka. U svim ostalim slučajevima dužnost bračnog druga iz drugog braka prevladava nad dužnošću bivšega bračnog druga iz prethodnog braka.

4 Što pravni pojam „zakonska rastava” znači u praksi?

Kada sud donese presudu kojom odobrava zakonsku rastavu, bračni drugovi više ne žive zajedno, ali njihova prava i obveze ne prestaju. Zakonska rastava može biti prvi korak prema razvodu. Međutim, to ne znači da bračni drugovi ne smiju opet početi živjeti zajedno. Za razliku od razvoda, bračni drugovi koji su rastavljeni ne smiju sklopiti novi brak jer nisu službeno razvedeni.

5 Koji su uvjeti za zakonsku rastavu?

Jedan od bračnih drugova može sudu podnijeti tužbu za zakonsku rastavu ako je zbog određenih okolnosti, koje ne moraju ovisiti o drugom bračnom drugu, njihov zajednički život postao nesnošljiv/nemoguć ili bi znatno mogao naštetiti interesima maloljetne djece ili bračni drugovi više ne žele živjeti zajedno. Bračni drugovi mogu sudu zajednički podnijeti zahtjev za zakonsku rastavu ako su potpisali ugovor o rastavi u kojem su predvidjeli s kim će živjeti maloljetna djeca, njihovo uzdržavanje i obrazovanje, podjelu svoje imovine i uzajamno uzdržavanje.

6 Koje su pravne posljedice zakonske rastave?

Rastava ne utječe na prava i obveze bračnih drugova prema maloljetnoj djeci; bračni drugovi samo odvojeno žive. Kada odobrava tužbu za rastavu, sud mora uvijek izdati nalog za prilagodbu imovine, osim ako su ta pitanja uređena bračnim ugovorom između bračnih drugova. Pravne posljedice rastave u smislu imovinskih prava bračnih drugova proizvode učinke od trenutka pokretanja postupka. Međutim, osim ako se smatra da je bračni drug kriv za rastavu, on može od suda tražiti retroaktivnu primjenu pravnih posljedica rastave na imovinu bračnih drugova od dana kada su bračni drugovi stvarno prestali živjeti zajedno. Ako jedan od rastavljenih bračnih drugova umre nakon donošenja presude o rastavi, preživjeli bračni drug zadržava sva zakonska prava nadživjelog bračnog druga, osim ako ga je sud proglasio krivim za rastavu. Isto se pravilo primjenjuje kada sud odobri rastavu na temelju zajedničkog zahtjeva bračnih drugova, osim ako je u ugovoru o rastavi između bračnih drugova propisano drugačije. Međutim, nadživjeli bračni drug ne može naslijediti ostavinu umrloga bračnog druga.

Kada donosi presudu o rastavi, sud može naložiti bračnom drugu koji je kriv za rastavu da plaća uzdržavanje drugom bračnom drugu ako mu je potrebna potpora, osim ako je pitanje uzdržavanja riješeno u zasebnom ugovoru o rastavi između bračnih drugova.

Rastava prestaje ako bračni drugovi opet počnu živjeti zajedno i njihov zajednički život potvrđuje njihovu namjeru da trajno žive zajedno. Rastava prestaje kada sud odobri zajednički zahtjev bračnih drugova o prekidi rastave i ukine svoju prethodnu presudu o rastavi.

Kada bračni drugovi počnu ponovno živjeti zajedno, imovina bračnih drugova ostaje odvojena do sklapanja novog bračnog ugovora i odabira novog režima bračne imovine. Prestanak zakonske rastave proizvodi pravne učinke za treće osobe samo ako bračni drugovi sklope novi bračni ugovor i registriraju ga u skladu s postupkom iz članka 3.103. Građanskog zakona (*Civilinis kodeksas*).

Ako su bračni drugovi bili rastavljeni dulje od godine dana otkad je na snagu stupila sudska odluka, tužbu za razvod može podnijeti bilo koji od bračnih drugova.

7 Što izraz „poništenje braka” znači u praksi?

Brak mogu poništiti samo sudovi. Brak koji je sud proglasio ništavim ništav je od početka. Pravne posljedice poništaja braka (vidjeti točku 9.) ovise o tome jesu li bračni drugovi, ili barem jedan od njih, postupali u dobroj vjeri kada su sklopili brak. Međutim, u svakom slučaju, zakonom su zaštićena prava djece rođene u braku koji je poništen (smatra se da su rođena u braku). Nakon poništaja braka stranke mogu sklopiti novi brak ili registrirati partnerstvo.

8 Koji su uvjeti za poništenje braka?

Brak se može proglasiti ništavim ako nisu ispunjene pretpostavke za sklapanje braka navedene u nastavku.

Brak se može sklopiti samo s osobom suprotnog spola.

Muškarac i žena moraju stupiti u brak vlastitom slobodnom voljom. Svaka prijetnja, prisila, prijevara ili drugo nepostojanje slobodne volje osnova je za poništaj braka.

Brak mogu sklopiti osobe koje na dan sklapanja braka imaju 18 ili više godina. Na zahtjev osobe koja želi stupiti u brak prije navršanih 18 godina sud može za tu osobu sniziti zakonitu dob za sklapanje braka u pojednostavnjenom postupku, ali najviše za dvije godine. Trudnoća je važan razlog za sniženje zakonite dobi za sklapanje braka. Ako je osoba trudna, sud može dopustiti sklapanje braka prije navršanih 16 godina.

Osoba koja je proglašena pravno nesposobnom sudskom presudom koja je stupila na snagu ne može sklopiti brak. Ako se pokaže da je pokrenut postupak za proglašenje pravne nesposobnosti jedne od stranaka, registracija braka mora biti odgođena do stupanja na snagu presude u tom predmetu.

Osoba koja je u braku i nije dobila razvod u skladu sa zakonom propisanim postupkom ne smije sklopiti novi brak.

Zabranjen je brak između roditelja i djece, posvajatelja i posvojenika, bake i djedova i unuka, braće i sestara i polubraće ili polusestara, bratića i sestrični, stričeva i nećakinja te tetaka i nećaka.

Lažni brak isto može biti poništen. Brak koji je sklopljen samo radi ostvarivanja privida i bez namjere stvaranja zakonskog obiteljskog odnosa može se poništiti na zahtjev bilo kojeg bračnog druga ili državnog odvjetnika.

Brak se može poništiti ako nije sklopljen na temelju slobodne volje. Bračni drug može zatražiti poništaj ako može dokazati da u trenutku sklapanja braka nije bio svjestan značenja svojih postupaka ili ih nije mogao kontrolirati. Poništaj može tražiti bračni drug koji je prisiljen na brak prijetnjom, prisilom ili prijevarom.

Bračni drug koji je pogreškom pristao na brak može tražiti poništaj braka. Pogreška se smatra materijalnom ako se odnosi na okolnosti povezane s drugom strankom koje bi, da su bile poznate, odvratile bračnog druga od sklapanja braka. Pogreška se smatra materijalnom ako se odnosi na sljedeće: i. zdravlje druge stranke ili spolnu abnormalnost zbog koje obiteljski život nije moguć; ili ii. teški zločin koji je počinila druga stranka.

9 Koje su pravne posljedice poništenja braka?

Djeca iz braka koji je prethodno poništen smatraju se rođenima u braku. Ako su oba bračna druga postupala u dobroj vjeri, odnosno nisu znali i nisu mogli znati da postoje prepreke za brak, pravne posljedice njihova braka, iako je proglašen ništavim, iste su kao i za valjani brak, osim prava nasljeđivanja. Dokaz da su bračni drugovi postupali u dobroj vjeri navodi se u sudskoj presudi.

Pravne posljedice poništaja u slučaju kada su jedan ili oba bračna druga postupala u lošoj vjeri: ako je samo jedna od stranaka postupala u dobroj vjeri, ta osoba poništenim brakom stječe ista prava kao i oženjena ili udata osoba. Ako su obje stranke postupale u lošoj vjeri, poništenim brakom te stranke ne dobivaju ni jedno od prava ili obveza oženjenih ili udatih osoba. Svako od njih ima pravo dobiti natrag svoju imovinu, uključujući darove drugoj stranci. Ako mu je potrebno uzdržavanje, bračni drug koji je postupao u dobroj vjeri ima pravo podnijeti zahtjev za uzdržavanje od bračnog druga koji je postupao u lošoj vjeri na razdoblje od najviše tri godine. Iznos će utvrditi sud uzimajući u obzir financijsku situaciju obje stranake. Sud može odrediti plaćanje mjesečnih obroka ili jedinstvenog paušalnog iznosa. Ako se financijska situacija jedne od stranaka promijeni, zainteresirana stranka može sudu podnijeti zahtjev za povećanje, smanjenje ili prestanak uzdržavanja. Rješenje o uzdržavanju bračnog druga koji je postupao u dobroj vjeri prestaje važiti automatski ako taj bračni drug sklopi novi brak ili po isteku tri godine tijekom kojih se plaća uzdržavanje.

10 Postoje li načini alternativnog izvansudskog rješavanja pitanja povezanih s razvodom bez obraćanja sudu?

U litavskom zakonu nisu predviđena alternativna izvansudska sredstva za rješavanje pitanja povezanih s razvodom pa se stoga ta pitanja mogu rješavati samo na sudu.

11 Gdje trebam podnijeti zahtjev (molbu) za razvod/zakonsku rastavu/poništenje braka? Koje formalnosti treba poštovati i koje dokumente moram priložiti zahtjevu?

Zahtjev za sporazumni razvod braka podnosi se okružnom sudu (*apylinkės teismas*) u mjestu boravišta jednog od bračnih drugova. U zahtjevu mora biti navedena osnova za razvod i kako će tužitelj ispuniti svoje obveze prema drugom bračnom drugu i njihovoj maloljetnoj djeci te on mora sadržavati ostale podatke navedene u članku 384. Zakona o parničnom postupku (*Civilinio proceso kodeksas*).

Zahtjev za razvod na temelju zahtjeva jednog od bračnih drugova mora se podnijeti okružnom sudu u mjestu boravišta podnositelja zahtjeva.

Zahtjev za razvod na temelju krivnje jednog od bračnih drugova mora se podnijeti okružnom sudu u mjestu boravišta tuženika. Ako podnositelj zahtjeva ima maloljetnu djecu koja s njime žive, zahtjev za razvod može se podnijeti i okružnom sudu u mjestu boravišta podnositelja zahtjeva.

Zahtjev za poništaj braka mora se podnijeti sudu u mjestu prebivališta tuženika ili jednog od tuženika.

Zahtjeve za zakonsku rastavu preispituje sud u mjestu boravišta tuženika.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Pružanje pravne pomoći osobama s niskim prihodima uređeno je Zakonom Republike Litve o državnoj pravnoj pomoći (*Lietuvos Respublikos Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*). Takvom su pravnom pomoći obuhvaćene i obiteljske stvari.

13 Je li moguće uložiti žalbu na odluku povezanu s razvodom/zakonskom rastavom/poništenjem braka?

Da. Protiv odluke o razvodu/poništanju braka može se podnijeti žalba u skladu s općim odredbama koje se primjenjuju na žalbene postupke.

14 Što treba učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala odluka o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici?

Sudska odluka o razvodu/zakonskoj rastavi/poništanju braka donesena u drugoj državi članici priznaje se u Republici Latviji u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003. U skladu s tom uredbom presude donesene u državi članici priznate su u drugim državama članicama bez potrebe bilo kakvog posebnog postupka.

15 Kojem se sudu moram obratiti kako bih se usprotivio priznavanju odluke o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici? Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima?

U skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 zainteresirana stranka može osporiti priznavanje u Republici Litvi odluke o razvodu, zakonskoj rastavi ili poništaju braka donesene u drugoj državi članici.

U skladu s člankom 21. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 svaka zainteresirana stranka može okružnom sudu podnijeti zahtjev (*apy linkės teismas*) da se u Litvi ne prizna presuda donesena u drugoj državi članici.

Osoba u odnosu na koju se traži priznavanje presude može osporiti priznavanje presude u Litvi na temelju postupka priznavanja koji je već u tijeku i nakon odluke okružnog suda o priznavanju presude. U skladu s time, tuženik u tom slučaju može osporiti priznavanje presude u Litvi podnošenjem žalbe protiv odluke okružnog suda o priznavanju presude. U skladu s člankom 33.

Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 protiv odluke okružnog suda o priznavanju presude donesene u drugoj državi članici može se podnijeti žalba regionalnom sudu (*apygardos teismas*).

Tuženik može osporiti priznavanje presude koju je donio sud u drugoj državi članici na temelju osnova za nepriznavanje navedenih u članku 22. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003.

16 Koje zakonodavstvo u vezi s razvodom sud primjenjuje u postupcima između supružnika koji ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Na zakonsku rastavu i razvod primjenjuju se zakoni u mjestu uobičajenog boravišta bračnih drugova. Ako bračni drugovi nemaju zajedničko uobičajeno boravište, primjenjuju se zakoni države u kojoj su imali posljednje zajedničko uobičajeno boravište ili zakoni države u kojoj se nalazi sud. Ako zakonima države čiji su oba bračna druga državljani nije dopušten razvod ili su određeni posebni uvjeti za razvod, razvod se može dobiti u skladu sa zakonima Republike Litve ako jedan od bračnih drugova ima i litavsko državljanstvo ili ima uobičajeno boravište u Republici Litvi.

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJM-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Posljednji put ažurirano: 27/11/2015